

Tre kuster. Två hav.

Runt Skånes tre kuster finns nästan alla Sveriges kustvattenmiljöer samlade. På en sträcka av 45 mil finns allt från dramatiska klippväggar till långgrunda sandstränder och förrådiska sandrevlar. Livet under ytan visar upp både söt- och brackvattensarter typiska för hela Östersjön och rent marina arter typiska för de salta havet utanför Bohuslän. Under ytan döljs även andra, på kartan osynliga, sjömärken värda att uppleva och bevara.

**Välkomna att dyka ned
i de skånska haven!**

Skånes västkust

Två hav ovanpå varandra

Öresund kan beskrivas som två olika hav ovanpå varandra. Överst strömmar det bräckta Östersjövattnet ut (havsvatten uppblandat med sötvatten från floderna runt Östersjön) och underst rinner det salta, tunga vattnet från Nordsjön. Simmar du ut från grunt vatten möter du först söt- och brackvattensarter och djupare ned rent marina arter. Om det fanns en karta över havets naturtyper skulle den visa att Skånes västkust rymmer allt från brant klippkust vid Kullaberg i norr till exponerade sandstränder och sandrev i söder. Däremellan finns grunda stenoch grusstränder, mjuka sand- och lerbottnar, ålgräsängar, musselbankar samt, lerbottnar utanför Ven.

Havets rosor, nejlikor och anemoner

Inte växter men väl djur med de vackra namnen sjöros, havsnejlika, havsanemon,

sjöstjärna och den lilla vackra naken-
snäckan hittar du där salthalten är tillräck-
ligt hög. Till de typiska marina arterna hör
också Dödmanshand som trots namnet är
en fredlig läderkorall. Strandkrabbor kilar
omkring bland klipporna i stranden av
Kattegatt. Öresund är den sista utposten
för många marina arter – långt nere i det
salta djupet vajar sjöpenorna.

Än simmar de stora torskarna

I Öresund är trålfisket förbjudet sedan
länge. Detta gör området unikt jämfört
med Sveriges övriga kustområden. Här
finns torsk, vitling och kolja fortfarande
i höga tätheter, och andelen storvuxna
fiskar är relativt hög. I Öresund kan vi
fortfarande se de stora torskarna leka och
bilda stora torskbulor på vintern. Dess-
utom finns det över 50 andra fiskarter
som skrubba, smörbult, berggylta, rocka
och nålfisk.

Skånes sydkust

Inte bara sandstrand...

Hela sydkusten kan tyckas bestå av livlösa sandbottnar. I själva verket rymmer bottenarna ett rikt biologiskt liv. Vid Måkläppens sandbottnar leker exempelvis sill, horngädda och sjurygg och här finns också Sveriges förnämsta område för piggvarens lek. Utanför badstranden finns mer än sand. Utanför Skåre fann dykare en mosaik med naturtyper – ålgräsängar, tångbälten, sandbottnar, sten och klippor som avlöser varandra. Inne i ålgräsängarna trivs småräkor, havsborstmaskar, musslor och snäckor. Här hittar du också havsgråsuggor och större kantaål.

Sälar, sill och annan småfisk

Du står och spanar från stranden och plötsligt dyker en samling storögda ”gubbar” med mustasch upp. Vid Måkläppen finns en sälkoloni, den enda gråsälkolonin i södra Östersjön. Kanske har sälarna just återkommit från att ha fiskat ute på djupen. En säl kan vara under vattnet upp till 20 minuter och dyka ner till cirka 100 meters djup. Den ser bättre än vad vi gör och kan fånga fisk på djup där vi tycker att det är alldeles mörkt. Gråsälen äter all slags fisk.

Osynliga sjömärken – vrak

Spökskeppet ”Den flygande Holländaren” seglar inte längre i våra vatten – hon sjönk i början på 1700-talet! Jakten ”Holländaren” ligger på 40 meters djup utanför Trelleborg. När vraket hittades i slutet av 1980-talet var skrovet helt och en vacker

syn för många dykare. Tyvärr har det sedan dess skadats svårt av fisketrålar och av mer hänsynslösa dykare. Andra, nyare, vrak kan vara helt intakta. Ett exempel är skeppet M/S Bonita som ligger helt upprikt på 42 meters djup. De gigantiska maskerna når ända upp till 18 meters djup.

Havets silver gav välstånd

Sillens vandringar och leksånger styr fisket idag. Så kan det ha varit redan under stenåldern har marinarkeologerna visat, och så var det under medeltiden när de skånska fiskelägena byggde sitt välstånd på sillen. Idag är fisket kraftigt rationaliserat och bedrivs av ett fåtal stora fartyg. Sydkustens fiskare, från hamnar som Trelleborg, Ystad och Skåre, får idag förlita sig på torsk och komplettera med ål, lax och piggvar. Visste du att flatfiskar som piggvaren från början ser ut som andra små fiskyngel – innan de blir platta och får ögon i nacken?

Skånes ostkust

Hanöbukten bjuder till dukat bord

I grunda laguner i norra Hanöbukten bjuds fågel och småfisk in till kalas under sommaren. Vid lågvatten blottas ler- och sandbottnar och vadarfåglar spatserar omkring och plockar av småmusslor och maskar. När vattnet stiger simmar plattfiskyngel in för att fortsätta kalaset. Kusten söderut består av exponerad sandstrand och sandbankar. Där det finns sten och klippor, som vid Stenshuvud, finns det tångbälten fyllda med liv. Här har den tigerstrimmiga tångräkan sin sista utpost – sista chansen att se ”Zlatanräkan”!

På botten lurar ishavsgråsuggan

På botten kryper skorven, en ishavsgråsugga som bara finns i Östersjön och i Ishavet. Den blev kvar här efter den senaste istiden. I vassen lurar gäddan, utanför jagar små abborrar i stim, nere i det mörka djupet gömmer sig små märkräftar. Här i Hanöbukten dominerar typiska brackvattenarter tillsammans med ett fåtal sötvattenarter. Det är samma gäng som återfinns längs resten av vår Östersjö kust.

Det stora ålamörkret

Ålen är en kämpe. Den vuxna ålen lämnar sjön där den växt upp, slingrar sig kanske över gräsmarker och ner genom forsar och kraftverk för att nå kusten. Väl i havet gäller det att hitta förbi alla hinder, ut ur Östersjön, till Atlantdjupen och vidare till Sargassohavet för att leka. Inte många klarar det. Inte många ålyngel kommer heller tillbaka. Ålen är också Skånes landskapsfisk och en del i en gammal tradition av fiske och gillen. Med ”ålamörker” har vi länge avsett höstens perioder med mörka, månfrä nätter då ålen går till. Nu är ålen hotad och i framtiden kommer kanske ”det stora ålamörkret” i stället syfta på åren då ålen utrotades. Vill vi det?

**HÄNG
MED!**

Vill du veta mer? Bli medlem eller aktiv i någon av våra 28 kretsar i Skåne?

skane.naturskyddsforeningen.se | Telefon 046-33 56 51

mail: kansli.skane@naturskyddsforeningen.se

Kontakta oss!

Naturskyddsforeningen
Skåne

Foto: Jonna Bergström och Magnus Lundgren